

why it is advisable to ensure formal and informal education in this area and to form the educational startups that will contribute to the acquisition of knowledge and skills in the field of sustainable development, ecological management methods, green construction, etc.

Therefore, the reconstruction of Ukraine should be based on innovations, which determines the importance of the role of startups in these processes. A key role in the green reconstruction of Ukraine is played by startups in the field of energy efficiency, RES-energy, green construction, systems of national security and city management, green education, etc. Higher educational institutions of Ukraine play a core role in providing the country with highly qualified personnel, which necessitates their eco-transformation and development of green education. In addition, higher educational institutions of Ukraine can act as a powerful platform for the development of startup culture, the startup movement, and the formation of innovative solutions, which will be extremely important for the sustainable recovery of Ukrainian communities in the post-war period. This, in turn, determines the relevance and urgent need for the formation and development of startup ecosystems in higher educational institutions of Ukraine.

References: 1. Chelsey Dulaney. Why Investors Are Heading Back to Ukraine. *The Wall Street Journal* Oct. 23, 2023. URL: <https://cutt.ly/mwWZntaI> [in English]. 2. Andrusevych A., Andrusevych N., Kozak K., Ptashnyk I., Romanko S. Zeleni robochi mistsia i povoienna vidbudova Ukrainy. [*Green jobs and post-war reconstruction of Ukraine*]. Analytychnyi dokument, zhovten 2023. [Analytical Paper, October 2023], 25 p. [in Ukrainian]. 3. Naikrashchi idei dlia startapu v Ukraini v 2023 za versiieiu InVenture. [*The best startup ideas in Ukraine in 2023 according to InVenture*]. URL: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/articles/najkrashi-ideyi-dlya-startapu-v-ukrayini-v-2022-za-versiyeyu-inventure> [in Ukrainian]

УДК 331

Беляков С. В., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

Науковий керівник: **Клименко Т.В.**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

РОЛЬ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ПІСЛЯВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ключові слова: кадровий потенціал, післявоєнна відбудова економіки, стимулювання, мотивація, професійна підготовка.

Україна має великий потенціал природних ресурсів, вигідне географічне положення та високу якість людського капіталу, що дозволяє їй мати потужну та розвинену економіку. Проте, через агресію РФ і військові дії, які ведуться на території України, національна економіка зазнала значного негативного впливу. Згідно даних Держстату, ВВП у 2022 році скоротився на 11,5% і у цінах попереднього року його обсяг становив 3866 млрд грн, що майже на 502 млрд грн менше ніж у 2021 році. Також спостерігалось скорочення споживчих витрат і зовнішньоекономічної активності, високий рівень збитковості підприємств, зменшилися капітальні інвестиції та обсяги виробництва промислової і сільськогосподарської продукції [1]. На сьогодні неможливо розрахувати розмір завданої шкоди національній економіці в цілому в результаті війни, проте вже зараз необхідно виробити план стратегічних дій щодо післявоєнної відбудови України, особливої уваги потребує питання розвитку кадрового потенціалу.

У контексті кадрового потенціалу, ситуація, що склалася в країні, характеризується зменшенням трудових ресурсів. Це пов'язано зі значними міграційними процесами, коли населення переміщується в межах території країни та виїждить за кордон, у результаті чого з вітчизняних підприємств відбувається відтік кваліфікованих кадрів, частину працівників у національній економіці призивають на військову службу, при цьому постійно збільшується чисельність загиблого та травмованого населення внаслідок бойових дій, зростає загальний рівень смертності.

Зрозуміло, що для відбудови та розвитку держави буде потрібно, передусім, визначити та затвердити національні пріоритети та стратегічні цілі, в рамках яких має бути окреслене бачення держави щодо кількісного й якісного складу кадрового потенціалу в коротко- та довгостроковій перспективі, а також обґрунтовані шляхи й інструменти його розвитку.

Інструментарій розвитку кадрового потенціалу має бути адаптований до умов його реалізації, проте можна виділити такі ключові напрями:

1. Інвестування в освіту та професійне навчання, що передбачає створення умов для легкого доступу до отримання освіти, підвищення кваліфікації, перепідготовки, професійного зростання працівників. Але цього недостатньо для того, щоб країна розвивалась в межах тенденцій провідних країн світу, необхідно розвивати дослідницьку діяльність. Її фінансування та підтримка значною мірою сприяють розвитку економіки і суспільства в цілому. За рахунок розвитку нових технологій можна очікувати переходу економіки на більш складний наукоємний рівень, який може підвищити ефективність використання праці та ресурсів країни.

2. Важливим є не тільки залучення висококваліфікованих кадрів для України, але й розробка механізмів, які дозволять утримувати на місцях тих людей, які зараз працюють у національній економіці. Це потребує як сприятливих умов праці, так і механізмів стимулювання та мотивації працівників, їх соціальної підтримки у довгостроковій перспективі як з боку роботодавця, так і з боку держави. Зрозуміло, якщо працівник не буде впевнений, що після виходу на пенсію він зможе розраховувати на гідний рівень життя в країні, то скоріш за все він буде прагнути переїхати до іншої країни, поки знаходиться в працездатному стані.

3. Розвиток кадрового потенціалу може потребувати вдосконалення нормативно-правового забезпечення. Підтримка ініціатив у правовому полі, що визначатиме стратегічні потреби національної економіки в кількісному та якісному складі кадрового потенціалу, має бути невід'ємною частиною державної політики.

4. Обов'язковим має бути всебічний розвиток міжнародного співробітництва, що полягатиме як у залученні іноземних експертів та фахівців, так і зовнішніх та внутрішніх інвесторів, які фінансуватимуть заходи та надаватимуть знання й технології, що дозволять працівникам підвищити свій професійний рівень задля розвитку національної економіки.

5. Не менш важливим є вже зараз розробити дорожню карту щодо забезпечення робочими місцями тих, хто повернеться з фронту. Необхідно визначити, яким чином їх інтегрувати у професійну сферу, при цьому варто враховувати, що багато з них матимуть обмежені фізичні можливості, тому держава повинна сприяти їх перепідготовці, підвищенню кваліфікації та працевлаштуванню.

6. Сприяння розвитку підприємництва, зокрема, малого бізнесу, є однією з найважливіших задач, адже це забезпечить створення нових робочих місць, активізацію висхідних процесів у національній економіці.

Наразі Україна має унікальну можливість по-новому подивитися на свій економічний потенціал та виклики, переосмислити їх та побудувати структурно нову економіку з акцентом на розвиток інноваційної та прогресивної сфери діяльності. Це неможливо буде зробити без достатньої чисельності кваліфікованих працівників, наділених якісними професійними компетентностями, тому для розвитку кадрового потенціалу мають бути прикладені максимальні зусилля як на державному, так і на місцевому рівнях.

Список використаних джерел: 1. *Державна* служба статистики України: веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 13.11.2023).